

Síntesi del debat del diàleg dia:

EL PAISATGE EN EL PLANEJAMENT URBANÍSTIC. REPTE, NECESSITAT O OPORTUNITAT?

REFLEXIONS

1. Estan emergint noves formes d'interactuar amb el paisatge amb incidència en el planejament local, i s'està constatant que el paisatge és un actiu pel desenvolupament local.
2. Ja existeixen projectes i iniciatives a nivell local, municipal i supramunicipal, que han començat a integrar el paisatge en el planejament local, de moment de forma informal (ex. Granollers, Torrelles de Llobregat, la Cerdanya, el Priorat, etc.).
3. Es constata la importància de la opinió de les persones pel que fa al paisatge, però també la complexitat que suposa detectar-ne les percepcions i que això sigui un exercici de paisatge realment, amb contingut, i no de aposta individual o basat només en criteris estètics.
4. El paisatge pot esdevenir una variable per solucionar el problema del planejament urbanístic, però no la solució única i definitiva.
5. Actualment els instruments de planificació territorial i de paisatge elaborats a Catalunya, no estan pensats per a l'escala local, o si més no, no per ser traslladats directament al planejament urbanístic. Per tant es fa necessari treballar a escala local, anar al detall, en coherència amb l'escala territorial.
6. Des del Servei de paisatge del DTES de la Generalitat de Catalunya s'està treballant en la confecció d'un plànol de components de Paisatge i d'unes directrius associades a escala territorial a partir dels Catàlegs de paisatge, perquè puguin servir com a eines per al planejament urbanístic.
7. L'ambició de les polítiques de paisatge que emanen de la llei de paisatge i que són coherents amb el planejament territorial dutes a terme fins ara és de primera divisió. Però encara fa falta pedagogia i transmetre la idea que és un tema de país, de identitat i una obligació per tots.
8. L'Observatori del paisatge de Catalunya s'ha plantejat el món local com una de les línies de treball de la estratègia "catpaisatge 2020", i ha començat a desenvolupar estudis i eines per abordar aquest salt d'escala (estudi "La planificació del paisatge en l'àmbit local a Europa"; web: www.catpaisatge.cat/monlocal)
9. Cal una mirada renovada, noves sensibilitats més que noves eines, per part de tots els agents per tal de poder incloure de forma efectiva el paisatge en el planejament local.

REPTES

10. Cal plantejar noves eines de paisatge a l'escala local? O adaptant les existents ja és suficient?
11. Les iniciatives liderades per la societat civil porten a repensar els instruments dels que disposem per incorporar i tractar el paisatge a l'escala local.
12. Que pot resultar més efectiu: començar des de "dalt"? o que les iniciatives vinguin des de "baix"? Com fer coherents aquestes dos direccions?
13. Com preservar i equilibrar el desenvolupament alhora? Acostuma a passar que els paisatges altament valorats són els que també tenen més dificultats de desenvolupament (ex. paisatge agrícola de perifèria)
14. Es fa necessària una cooperació públic – privada, amb finançaments alternatius i l'impuls a les xarxes i a les iniciatives de la societat "no oficials", destinats a l'aplicació de les polítiques de paisatge i la implicació d'agents, administració i ciutadania.
15. Quin serà el paper i la capacitat de decidir dels ajuntaments respecte altres ens supramunicipals o regionals?
16. El paisatge no ha arribat per igual a tots els ens de gestió local o supramunicipal. És un repte la difusió del mateix entre l'administració local i també, per exemple a les diputacions.
17. Com solucionar o no tornar a caure en les contradiccions existents entre les previsions del planejament territorial, l'urbanístic i el que la societat demanda, i els canvis en aquestes previsions que al llarg del temps s'imposen?

PROPOSTES I ALTERNATIVES

18. Incloure en la nova legislació sobre ordenació del territori, urbanisme, arquitectura i paisatge l'enfocament clar del paisatge i l'aplicació al món local.
19. Elaborar un esquema legislatiu nou, renovat, accessible i adaptat a l'actualitat, que inclogui el paisatge al detall fins arribar al món local. Apostant per la pedagogia, les eines i els criteris.
20. Incloure en tot el procés de planejament local el valor intangible del paisatge.
21. Canviar el plantejament i començar a pensar en les components del paisatge i les seves relacions des de l'inici per incloure-ho al planejament urbanístic, ja que aquesta relació és la que conforma el paisatge del territori.
22. Fomentar la cooperació a escala supramunicipal basada en les unitats de paisatge per l'elaboració del planejament urbanístic, de forma que el paisatge ja en formi part més enllà dels límits municipals propis del planejament urbanístic.
23. Plantejar un model de planejament urbanístic que inclogui el paisatge des de la concertació i el compromís dels agents, i a partir d'una base important de participació de la societat civil.
24. Crear xarxes per integrar el paisatge, com a pedra angular per aconseguir qualitat de vida, incloent els valors paisatgístics (naturals, històrics, identitaris, arquitectònics, socials, econòmics, ...) en la gestió de l'urbanisme local.

25. Incorporar el paisatge en el planejament urbanístic en forma de criteris i recomanacions, i no tant per regulacions normatives. Per tal efecte l'esforç de sensibilització, educació i elaboració d'eines i guies ha de ser elevat actualment.
26. Traspasar les directrius de paisatge del planejament territorial al planejament urbanístic, de forma més comprensible i clara, com a base pels municipis per començar a integrar el paisatge en el planejament local.
27. Elaborar una cartografia, mapa del paisatge per components, acompanyada d'unes directrius coherents per tots els àmbits territorials, a partir dels objectius de qualitat paisatgística dels Catàlegs del paisatge de forma que:
 - a. Es possibiliti una lectura del paisatge més clara que pugui ser la base per l'estudi més detallat a escala local.
 - b. S'aconsegueixi l'encaix entre el planejament territorial i el planejament urbanístic.
 - c. Serveixi com a mapa i directrius de base o de consulta pels municipis a l'hora d'elaborar o actualitzar el seu planejament local.
28. Interpretar i adaptar les diferents malles d'informació elaborades pels PTPs com a receptacle per l'elaboració de criteris i normatives que després s'ajusten a l'escala local, de forma que:
 - a. Es garanteixi la coherència territorial i supramunicipal.
 - b. No sigui necessari generar noves eines.
 - c. Es freni el desordre municipal.
29. Incorporar processos de participació ciutadana a l'elaboració del planejament local, des de l'inici amb la concepció del paisatge per plantejar els reptes i el futur del municipi, generant a la vegada implicació de la ciutadania, els agents i l'administració. Preguntar a la ciutadania "què vol pel futur del seu municipi", a què dóna importància i que conforma l'imaginari col·lectiu del paisatge del lloc, com es percep.
30. Fomentar i difondre més i millor la informació del planejament en relació al paisatge a l'escala territorial de manera que es recolzin molt més l'aplicació de polítiques de paisatge a l'escala local.
31. Fer més difusió i educació del paisatge i del que és i significa el paisatge quotidià, del dia a dia, i la implicació que també té en l'economia i la societat, no només en l'aspecte urbanístic.
32. Apostar pels EIIP també com a eines pels redactors del planejament urbanístic local, ja que són instruments que acaben concretant al detall la teoria i les premisses respecte el paisatge contingudes als plans territorials, les directrius de paisatge i els catàlegs de paisatge.
33. Treballar conjuntament i amb reciprocitat entre les administracions de les diferents escales: cal escoltar als ajuntaments i a la ciutadania a través d'aquests, i a la vegada els ajuntaments han de rebre acompanyament. Establir el paper de les administracions supramunicipals com a guies pel planejament (guia des de "dalt") que es concreta i detalla des dels ajuntaments coneixedors de la realitat pròpia (concreció i participació "des de baix").